

**DET KONGELIGE
KUNNSKAPSDEPARTEMENT**

Kunnskapsministeren

Stortinget
Karl Johansgate 22
0026 OSLO

Deres ref

Vår ref

Dato

22/1389-

23. mars 2022

Representantforslag 140 S (2021–2022) S (2021-2022) om løpende opptak til barnehageplasser

Barnehagesektoren i Norge har vært gjennom en stor utvikling siden barnehageforliket i 2003. Barnehageforliket innebar at alle familier som ønsket det, skulle få tilbud om barnehageplass. Forliket førte til omfattende utbygging av barnehagesektoren, og fra 1. januar 2009 var kapasiteten tilstrekkelig utbygd til at det ble mulig å innføre en rett til barnehageplass.

I dag følger retten til barnehageplass av barnehageloven § 16. Da retten ble innført hadde barn som fyller ett år senest innen utgangen august, rett til barnehageplass fra august samme år. I 2016 og 2017 ble retten ytterligere utvidet, slik at barn født i september, oktober eller november nå har rett til plass innen utgangen av måneden de fyller ett år. Kommunen eller en privat barnehage har anledning til å tilby barn plass i barnehage før den lovfestede retten inntreffer.

Etter lovendringen i 2016 ble den tidligere bestemmelsen om at kommunen minimum skal ha ett hovedopptak i året opphevet for å tydeliggjøre at det ikke gjelder et krav til at opptaket kun skjer gjennom en hovedopptaksordning. Det er opp til kommunen selv å organisere opptaket til barnehage, og de kan selv bestemme om de for eksempel ønsker ett hovedopptak i året, supplerende opptak, eller løpende opptak.

Bruken av barnehage har økt i takt med utbyggingen av sektoren. Den nyeste statistikken fra SSB viser at 93,4 prosent av alle barn mellom 1 år og 5 år hadde en barnehageplass i 2021. De siste årene har vi særlig sett en økning i bruk av barnehage blant de yngste barna. Denne økningen henger delvis sammen med utvidelsene av retten til plass. For ettåringene

er dekningsgraden i dag 79,1 prosent, en økning på nesten 10 prosentpoeng de siste ti årene.

Regjeringen arbeider for et mer tilgjengelig barnehage tilbud, slik at enda flere barn får mulighet til å benytte seg av en barnehageplass. Fra 1. august 2022 reduseres maksprisen til prisnivået fra barnehageforliket. Lavere makspris er imidlertid kun det første av flere grep vi vil ta for å gjøre barnehagen mer tilgjengelig. I Hurdalsplattformen har vi varslet at vi skal sette i gang med en gjennomgang og forbedring av moderasjonsordningene. Vi har også varslet at vi vil gjøre barnehagen gratis fra tredje barn i familier som har flere barn som går i barnehagen samtidig. Et annet virkemiddel for å øke barnehagedeltakelsen er å erstatte kontantstøtten for barn over 18 måneder med en småbarnsstøtte for barn som venter på barnehageplass. Regjeringen arbeider for tiden med forslag til hvordan en slik ordning kan innrettes.

Som representantene skriver, er mange foreldre nødt til å ta ut ulønnet permisjon i perioden de venter på en barnehageplass. Dette gjelder i hovedsak foreldre til barn født fra januar til juli og i desember, som ikke har rett til plass fra måneden barnet fyller ett år. Utvidet rett til plass kan være positivt både for foreldre som kan komme raskere tilbake til arbeid, og for barna som får mulighet til å begynne i barnehagen. Undersøkelsen Spørsmål til Barnehage-Norge 2019 (TFoU-rapport nr. 2020:1) viser at majoriteten av barnehagestyrerne ikke har opplevd utfordringer som følge av rettighetsutvidelsene i 2016 og 2017. Undersøkelsen viser også at mange kommuner allerede i dag har fleksible opptaksløsninger, med relativt mange barn som begynner i barnehagen i løpet av vårhalvåret. Videre oppgir flertallet av kommunene at de stiller seg positive til fremtidige rettighetsutvidelser. 44 prosent oppgir at de ønsker en utvidelse av plass til måneden barnet fyller ett år, mens 37 prosent ønsker utvidelser gjennom faste nasjonale opptak. Kun 8 prosent oppgir at de ikke ønsker flere rettighetsutvidelser.

Jeg må likevel understreke at en utvidelse av retten til plass fra fylte ett år for alle barn vil være et kostbart tiltak som må vurderes opp mot andre mulige satsinger på barnehagefeltet. Kunnskapsdepartementet anslår at å innføre rett til plass fra måneden barnet fyller ett år for alle barn som er født mellom januar og juni og i desember, samtidig som dagens rettighetsbestemmelser for barn født resten av året beholdes, vil koste om lag 6,6 milliarder kroner. I disse beregningene er det lagt til grunn at plassene som tas bruk fra vårhalvåret finansieres fra starten av barnehageåret i august. Videre er det tatt høyde for at flere barn i barnehage vil medføre en reduksjon i utgiftene til kontantstøtte.

Departementet anslår at en utvidelse av rett til plass fra fylte ett år vil føre til et behov for om lag 25 000 nye barnehageplasser. Fra den ovennevnte undersøkelsen vet vi at rettighetsutvidelser stiller krav til den pedagogiske virksomheten i barnehagene. I spørsmål til Barnehage-Norge 2019 oppgir 27 prosent av styrerne at de har opplevd utfordringer med organiseringen i barnehagene som følge av de forrige rettighetsutvidelsene. Blant områdene styrerne trekker frem som mest utfordrende er tilvenningsperioden, bemanning og stabilitet i barnegruppen. Denne typen utfordringer vil trolig oppleves som krevende å håndtere for

mange dersom retten til plass utvides slik at barn får rett til opptak gjennom hele barnehageåret. Det er derfor viktig å gjøre en grundig vurdering av hvordan en slik utvidelse vil kunne påvirke hverdagen i barnehagene.

Med hilsen

A handwritten signature in purple ink that reads "Tonje Brenna". The signature is written in a cursive, flowing style.

Tonje Brenna

Dokumentet er godkjent elektronisk og påført statsrådets signatur